

О.О. Матрос,
канд. пед. наук,
доцент кафедри
соціальної педагогіки та
соціальної роботи

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВИЩЕ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПРИ ВИБОРІ ФАХОВОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

На сучасному етапі більшість громадян з інвалідністю зустрічається з труднощами при виборі майбутньої професії або фаху, яка б одночасно відповідала двом критеріям: по-перше, була прийнятною для них у відповідності до стану здоров'я, особистих здібностей, можливостей, індивідуально-психологічних якостей, по-друге, користувалася б попитом на ринку праці. Допомогти особам з інвалідністю у правильному виборі професії, яка б одночасно відповідала цим двом вищезазначеним критеріям, покликана система професійної орієнтації, головними цілями якої є забезпечення соціальних гарантій у сфері вільного вибору професії, форми зайнятості та шляхів самореалізації громадян з інвалідністю в умовах ринкових відносин; прогнозування професійної успішності в будь-якій сфері трудової діяльності; сприяння професійному розвитку особистості та індивідуальності [1, с. 170].

В основі проведеного нами дослідження лежить індивідуальна взаємодія фахівців з особою, яка потребує допомоги. Саме така взаємодія дозволяє в процесі активної реабілітації та підтримки враховувати як індивідуальні особливості осіб з інвалідністю, так і особливостей його соціальної ситуації [там само, с. 168].

Одним із пріоритетних напрямків роботи Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради є забезпечення реалізації державної соціальної політики в місті Умані у сфері соціального захисту населення, а саме: призначення та виплата соціальної допомоги, компенсацій та інших соціальних виплат для осіб з інвалідністю, встановлених законодавством України; розроблення та організація виконання комплексних програм та заходів щодо поліпшення становища соціально вразливих верств

населення; забезпечення соціальної інтеграції осіб з інвалідністю, сприяння створенню умов для безперешкодного доступу інвалідів до об'єктів соціальної інфраструктури; проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи [2].

Так, для забезпечення професійної реабілітації осіб з інвалідністю органами праці та соціального захисту населення створено Центр професійної реабілітації людей з інвалідністю щодо сприяння набуття професійної освіти та подальшому їх працевлаштуванню.

Після запровадження Міністерством освіти і науки законопроекту про інтегроване навчання осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти, що дозволило для категорії громадян здобувати вищу освіту.

Варто підкреслити, що у багатьох закладах вищої освіти навчаються студенти з інвалідністю. Тому у таких закладах складено, оформлено та затверджено навчально-методичну базу щодо навчання студентів з інвалідністю. У навчальному процесі викладачі використовують конспекти лекцій, роздаткові матеріали, мультимедійні технології, схеми, таблиці. У навчальний процес студентів з інвалідністю постійно запроваджуються спеціальні інформаційні та навчальні технології. Також, слід наголосити, студентам з інвалідністю надається технічна, інформаційна та консультаційна підтримка. На нашу думку, ефективність фахової підготовки студентів з інвалідністю в університеті, окрім вищезазначеного, сприяє також забезпечення їх психологічної підтримки. У структурі факультеті було створено психологічну службу, яка працює зі студентами з інвалідністю, а ті в свою чергу соціалізуються у закладі на рівні з іншими студентами.

Так, проаналізувавши стан підготовки студентів з інвалідністю у закладі вищої освіти, варто наголосити, що питання доступності для них вищої освіти продовжує на сьогоднішній день являти собою гостру соціальну проблему.

Провівши дослідження, ми погоджуємося з поглядами української дослідниці О. Глоби [1, с. 175] та зауважуємо, що розширення доступності освіти, навіть вищої освіти для осіб з інвалідності, зокрема, інклюзивної освіти, інтеграція в даному випадку громадян з інвалідністю в освітнє та

соціальне середовище ускладнюється цілим рядом проблем, що мають різний масштаб та характер. Основним із цих проблем є: недостатній рівень якості, яку вони здобувають у закладах середньої освіти, що створює перешкоди для осіб з інвалідністю при їх вступі до закладів вищої освіти; відсутність умов для сумісництва фахової підготовки інвалідів та їх медичної реабілітації; недостатня розробленість нормативно-правової бази щодо здобуття вищої освіти особами з інвалідністю.

А на завершальному етапі дослідження здійснювалася соціальна діагностика актуального стану реабілітації та інтегрованості осіб з інвалідністю і надавалися конкретні рекомендації щодо продовження корекційно-реабілітаційних заходів за межами медичних, навчальних та реабілітаційних установ.

Таким чином, аналізуючи досвід роботи Управління праці та соціального захисту Уманської міської ради щодо покращення умов роботи з особами з інвалідністю та їх професійної підготовки та перепідготовки ми дійшли висновку, що для більш ефективної діяльності управління, на нашу думку, робота повинна мати комплексний підхід в організації соціальної роботи, мати чітку систему конкретних послідовних дій та заходів фахівців щодо надання особам з інвалідністю. А також, необхідно здійснити переорієнтацію діяльності Центру професійної реабілітації людей з інвалідністю, зміцнити його реабілітаційну роботу. Але головним питанням та відкритим залишається те, що потрібно зосередити більшу увагу всіх державних соціальних та громадських інституцій, який спрямований на те, щоб збільшити фінансування Центру.

Отже, проведене нами дослідження дає підстави для ствердження, що турбота про осіб з інвалідністю в м. Умані лягла, в більшій мірі, на плечі батьків та опікунів, соціальних працівників та педагогів спеціальних навчально-виховних закладів.

Список літератури

1. Глоба О.П. Науково-теоретичні та організаційно-педагогічні аспекти комплексної реабілітації та соціалізації молоді з порушеннями ОРА в умовах регіонального корекційно-реабілітаційного середовища / О.П. Глоба // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – Київ, 2012. – № 22 (257). – Ч. ІХ. – С. 165–177.
2. Центр професійної реабілітації інвалідів управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://clarity-project.info/edr/34117710>.